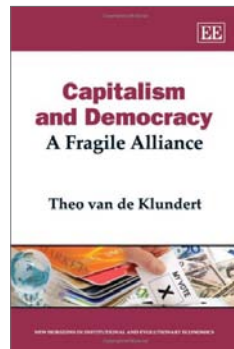

Boeken

Onder de veelbelovende titel 'Capitalism and democracy. A fragile alliance' biedt Theo van de Klundert een boek aan dat een overzicht wil bieden van de spanningen tussen kapitalisme en democratie in het verleden en het heden. Het valt uiteen in twee delen, met nadruk op economische theorievorming in het eerste deel, en de historische ontwikkelingen in het tweede deel. De kern van elk hoofdstuk is de uiteenzetting van een of meer theorieën of modellen die relevant zijn voor het begrijpen van het proces van economische groei, in combinatie met een schets van feitelijke historische ontwikkelingen die daardoor belicht worden. Van de Klundert put daarbij uit zijn zeer rijke expertise op het gebied van de economische modellenbouw, waardoor een breed palet aan benaderingen de revue passeert. Er is ruime aandacht voor de nieuwe institutionele economie – North, Greif en Acemoglu ontbreken natuurlijk niet, maar ook de literatuur over de *varieties of capitalism* krijgt zijn plek, net als Rodriks trilemma (tussen democratie, globalisering en de natiestaat). In de hoofdstukken over instituties komt het boek het dichtst bij de ambitie die in de titel verwoord wordt, namelijk het analyseren van de convergentie tussen democratie en kapitalisme – de economische groei van de afgelopen tweehonderd jaar is duidelijk gepaard gegaan met een democratiseringsbeweging die zich in golven heeft afgespeeld. Maar het proces van globalisering zet ook grote druk op de beweegruimte van staten om democratisch genomen besluiten uit te voeren, en ondermijnt daarmee in zekere zin het democratiseringsproces. In de hoofdstukken over groeitheorie, *catching up* en lange golven, is dat verband niet altijd evident. Als economisch historicus lees ik dit boek toch met gemengde gevoelens. Enerzijds is het een teken van de nog steeds groeiende belangstelling onder economen voor historische processen – voor in het verleden gevormde instituties, padafhankelijkheden en de invloed van cultuur op contemporaine problemen en ontwikkelingen. Toptijdschriften zijn momenteel zeer bereid om artikelen op te nemen waarin extreme padafhankelijkheden worden gesuggereerd; het meest extreme voorbeeld hiervan is wel de recente bijdrage over de lange-termijneffecten van de migratie 'Out of Africa' op de huidige wereldongelijkheid (Ashraf en Galor, 2013). Dat *history matters*, blijkt ook duidelijk uit Van de Klunderts benadering en conclusies. Het probleem is echter dat de auteur niet voldoende geïnformeerd is over het relevante onderzoek op het terrein van de economische geschiedenis. Het gaat wat mij betreft op pagina

Auteur **Theo van de Klundert**

Titel **Capitalism and democracy: a fragile alliance**

Uitgever **Edward Elgar**

JAN LUITEN VAN ZANDEN

Hoogleraar aan de Universiteit Utrecht

3 al mis: Van de Klundert is een groot fan van het boek van Polanyi (1944) over de 'Great transformation', waarin betoogd wordt dat de moderne markteconomie ontstond tijdens de Britse Industriële Revolutie, en dat markten voor die tijd ingebed waren in sociale relaties en gebaseerd waren op reciprociteit en herverdeling. Sinds 1944 is er echter wel wat gebeurd. Het ontstaan van de markteconomie in West-Europa wordt nu gedateerd in de Late Middeleeuwen; voor Nederland is dit bijvoorbeeld in detail aangetoond in het klassieke boek van Jan de Vries en Ad van der Woude over de 'First modern economy' (1997). En bovendien betoogt de nieuwe institutionele economie dat ook moderne markten ingebed zijn in sociale en politieke relaties; de literatuur over *varieties of capitalism* die in hoofdstuk 6 aan de

orde komt, stelt dit 'zelfs' voor de 20e eeuw. Het is dus problematisch om Polanyi als uitgangspunt te nemen. Zo zouden er meer voorbeelden te geven zijn van het ontbreken van recent, en soms niet zo recent, onderzoek.

Dat neemt niet weg dat het boek een waardevol overzicht geeft van theorieën die van belang zijn om historische groei-processen te begrijpen, en de interacties tussen instituties en groei bloot te leggen. De auteur is vooral op dreef als hij de nuances en implicaties van groeimodellen uit de doeken doet. De 'fragiele alliantie' waar de titel naar verwijst betreft het feit dat voor economische ontwikkeling enerzijds democratie nodig lijkt – om eigendomsrechten veilig te stellen – maar dat anderzijds democratie leidt tot redistributie van inkomen omdat de mediane kiezer minder verdient dan het gemiddelde. Dit is inderdaad een van de fundamentele spanningen van het kapitalisme, waar dit boek vanuit verschillende invalshoeken licht op werpt.

LITERATUUR

Ashraf, Q. en O. Galor (2013) The 'Out of Africa' hypothesis, human genetic diversity, and comparative economic development. *American Economic Review*, 103(1), 1–46.

Polanyi, K. (1944) *The great transformation*. New York: Rinehart.

Vries, J. de, en A. van der Woude (1997) *The first modern economy*. Cambridge: Cambridge University Press.